

Monitoring populací sysla obecného na jižní Moravě v roce 2019

ALKA Wildlife, o.p.s.

Lukáš Poledník, Kateřina Poledníková, Fernando Mateos-González, Hannah Findlay, Štěpán Zápotočný

2019

Výzkumná zpráva ALKA Wildlife, o.p.s.

Výstup projektů Sysli pro krajinu, krajina pro sysly (304021D154, Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2014 – 2020) a Monitoring a podpora populace sysla obecného na jižní Moravě II (148/32/19, Program na podporu projektů NNO pro rok 2018). Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí, projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Ministerstvo životního prostředí

Monitoring a výzkum populací sysla obecného na jižní Moravě v roce 2019

Sysel obecný je považován za jednoho z nejohroženějších savců Evropy. Je původním druhem České republiky, v současnosti se statusem kriticky ohrožený. V ČR je známo v současnosti 39 malých izolovaných lokalit s výskytem sysla (data AOPK ČR). Sysla ohrozily především změny v české a moravské krajině: scelování pozemků a intenzifikace zemědělství. Tyto změny zničily jeho přirozené prostředí. V ČR se v současnosti polovina kolonií sysla obecného vyskytuje na drobných izolovaných lokalitách travnatých letišť, kempů a golfových hřišť. Několik málo kolonií se vyskytuje v prostředí přirozených stepí. Na jižní Moravě se sysli objevují také ve vinicích, meruňkových sadech a záhumenkách, tam kde tvoří pestrou mozaikovitou zemědělskou krajinu.

Cílem projektu bylo sledování stavu vybraných populací sysla na jižní Moravě, hledání neznámých kolonií, získání potřebných informací o možných rizicích pro populace, šíření v krajině, faktorech, které ovlivňují jeho výskyt.

Metody

Mapování výskytu

Sysel obecný byl hledán vizuální kontrolou jedinců a zejména nor ve vhodném prostředí v období aktivity syslů (březen až srpen). Jednotliví pracovníci procházeli určenou plochu s gps přístrojem a zaznamenávali všechny nory syslů. Rozsah mapování se lišil u jednotlivých lokalit, je uveden níže u konkrétních výsledků.

Výsledky

Miroslav (k.ú. Miroslav)

Hlavní kolonie syslů v k.ú. Miroslav se nacházela na travnatém sportovním letišti jižně od obce. V posledních letech se sysli začali z letiště šířit do okolí (hlášení veřejnosti, vlastní pozorování), proto bylo v roce 2019 detailně mapováno širší okolí. Vzhledem k ploše území, nebylo možné zmapovat celé k.ú. Byly proto vybrány určité plochy, tak abychom zjistili, v jakém prostředí se vyskytují a v jaké vzdálenosti. Ve vybraných plochách bylo mapování provedeno kompletně, tak aby byly zaznamenány všechny nory. Z mapování je zřejmé, že sysli se mohou šířit v řádu kilometrů. V roce 2018 byl pozorován sysel na druhém sportovním letišti – 2,7 km od hlavní populace, v roce 2019 byl pozorován sysel na silnici 397, tedy 2 km od letiště. V roce 2019 byla nalezena malá kolonie o několika jedincích ve vinicích Lahofer 2,7 km od letiště, k nejbližšímu současnému výskytu ve vinicích u silnice je to 1,6 km.

Nory sysla obecného (červené body) v okolí obce Miroslav v roce 2019 (žlutě vyznačeny kontrolované plochy).

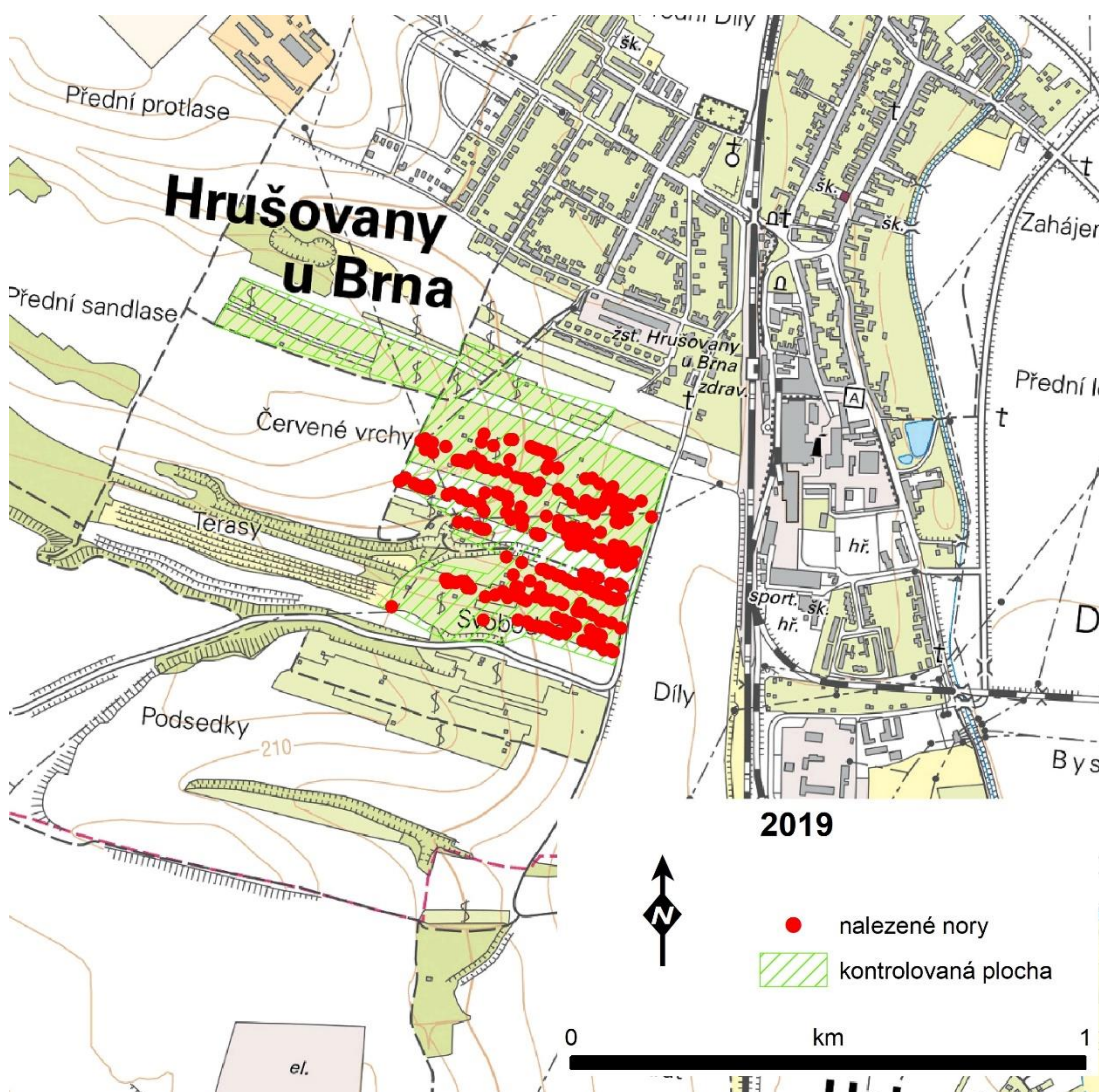
Nory sysla obecného (červené body) v okolí obce Miroslav v roce 2019 - detail centrální části (žlutě vyznačeny kontrolované plochy).

Hrušovany u Brna (k.ú. Hrušovany u Brna)

Mapováno bylo území vinic, sadů a záhumenků na jižním okraji obce, které má rozlohu cca 40 ha. Území není možné zmapovat kompletně – řada pozemků je oplocena, velká část pozemků jsou pole s různými plodinami, není možné v nich chodit a ničit úrodu. Sysli byli také viděni jižně od kontrolované plochy, jižně od asfaltové cesty, tato část však vůbec nebyla kontrolována (velké množství oplocených pozemků). Mapa tedy neukazuje kompletní obraz. Sysli se pravděpodobně vyskytují na celém území drobné mozaiky vinic, sadů a políček, kromě severního konce blízko zástavby. Hustoty pravděpodobně nejsou všude stejné, nejvyšší jsou ve střední části ve spodních partiích. Sysli v této lokalitě působí škody na obilí či zelenině.

Nory sysla obecného (černé body) při jižním okraji obce Hrušovany u Brna v roce 2019 (zeleným šrafováním vyznačeny kontrolované plochy).

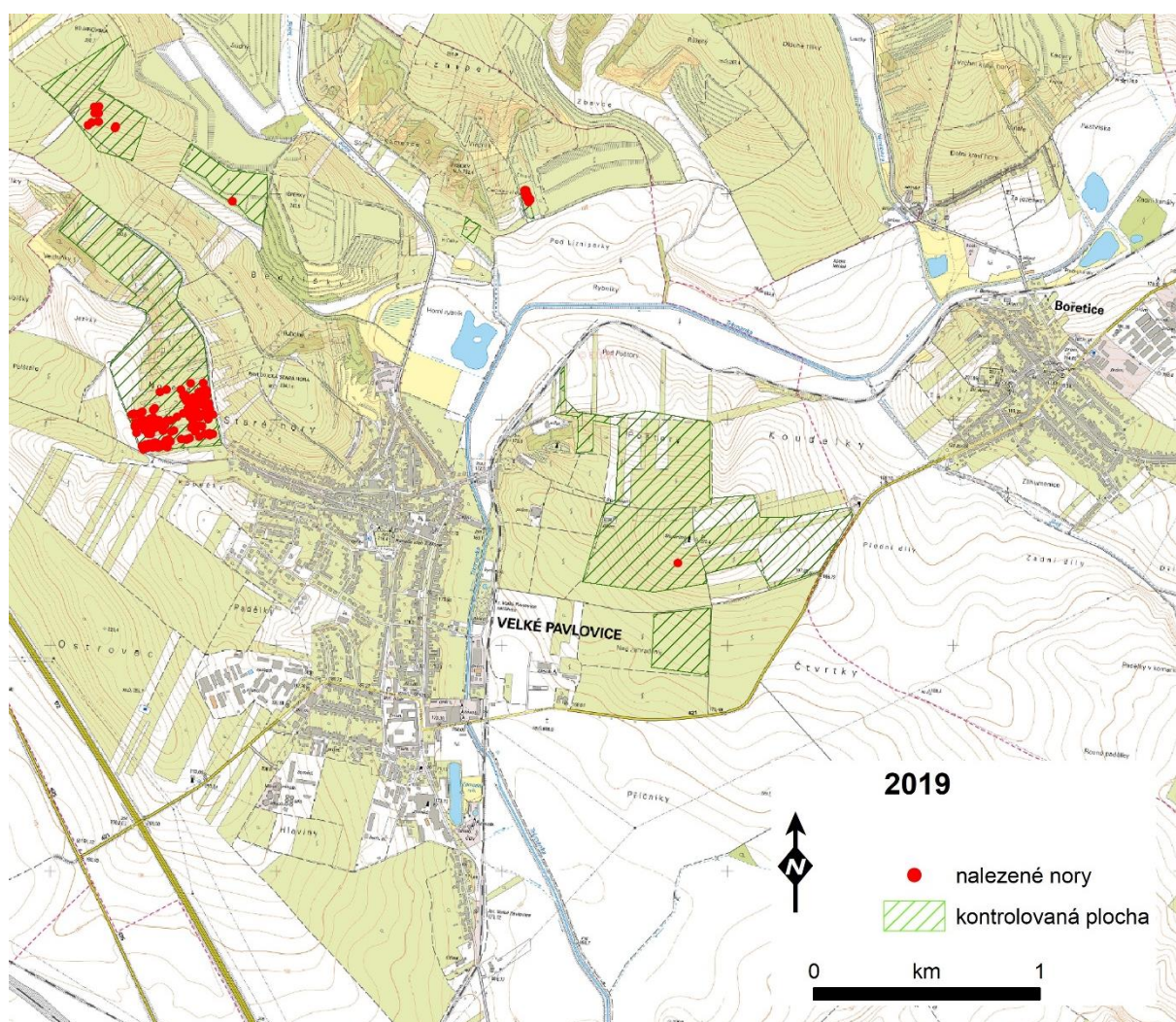

Velké Pavlovice (k.ú. Velké Pavlovice, Starovičky, Bořetice)

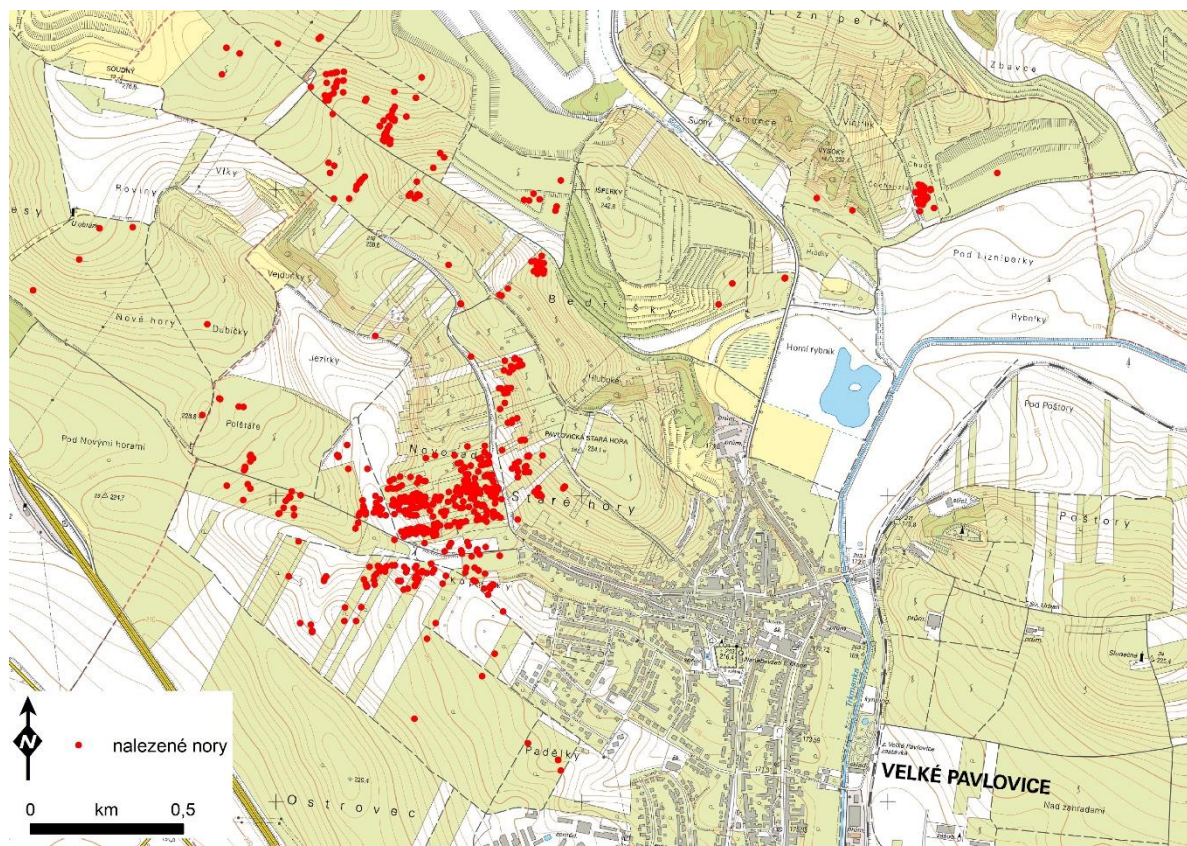
Ve Velkých Pavlovicích byla většina území o rozloze 500 hektarů zmapována v roce 2018. V roce 2019 byly systematicky kontrolovány 1) drobné definované plochy na základě hlášení od vinařů, tam kde byl záznam z mapování v roce 2018 negativní, 2) kopec Slunečná (nemapován v roce 2018), 3) část centrální plochy opakovaně, aby bylo možné porovnat roky 2018 a 2019. Ve Velkých Pavlovicích se jedná o prostředí drobné mozaiky sadů, záhumenků, menších vinic. Při severozápadním konci obce se nachází centrální kolonie syslů, sysli se zde vyskytují kontinuálně na ploše několika desítek hektarů. Na dalším území se pak nachází malé více či méně izolované skupinky. Na několika místech byly zaznamenány i osamocené nory. Dle hlášení od vinařů se sysli vyskytují také na kopci Slunečná (levobřežně od toku Trkmanka). Při detailním mapování byla objevena pouze jedna podezřelá nora. Při porovnání ploch, které byly mapovány v obou letech, data naznačují, že populace mírně roste.

Sysli se ve stráních Velkých Pavlovicích vyskytují v různém prostředí. Vyskytují se v místech, kde se nachází mozaika drobných plošek, kde se střídají plodiny – drobná políčka, několik řádků vinic, mezi nimi dva řádky ovocných stromů (*mapa Velké Pavlovice A*). V centrální části je průměrná velikost „pole“ 0,28 hektaru. Sysli, kteří zde žijí, mohou v rámci svého domovského okrsku využívat různé zdroje, prostředí není homogenní. Sysli se ale v této lokalitě nachází i v prostředí velkoplošných komerčních vinic (*mapa Velké Pavlovice B*), ve větších sadech (*mapa Velké Pavlovice C*) či např. ve vojtěšce či na kosené louce.

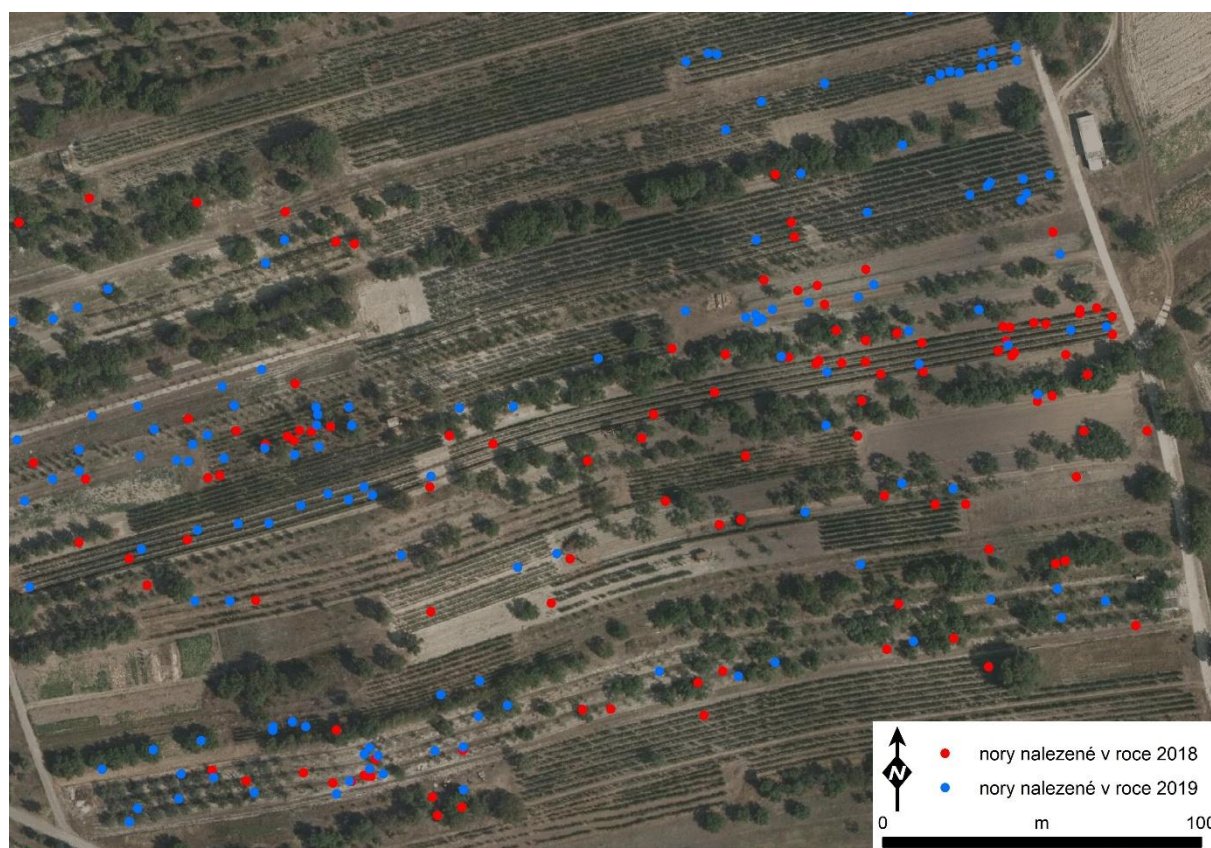
Zaznamenané nory sysla obecného (červené body) v okolí obce Velké Pavlovice v roce 2019.

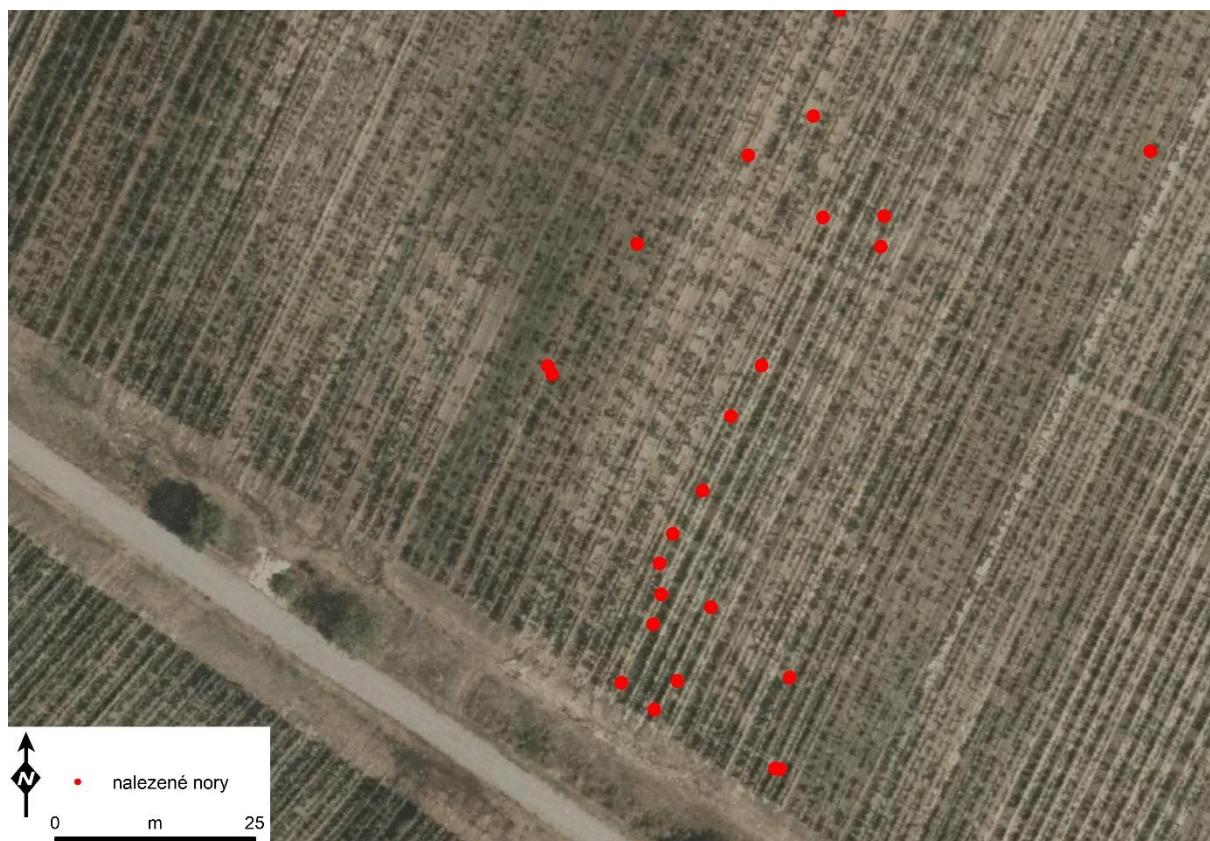
Výskyt sysla obecného (červené body) v okolí obce Velké Pavlovice, celkový obraz pro roky 2018 a 2019.

Velké Pavlovice A: Detailní pohled na záznam nor v centrální části sledované plochy.

Velké Pavlovice B. Nory syslů ve vinicích

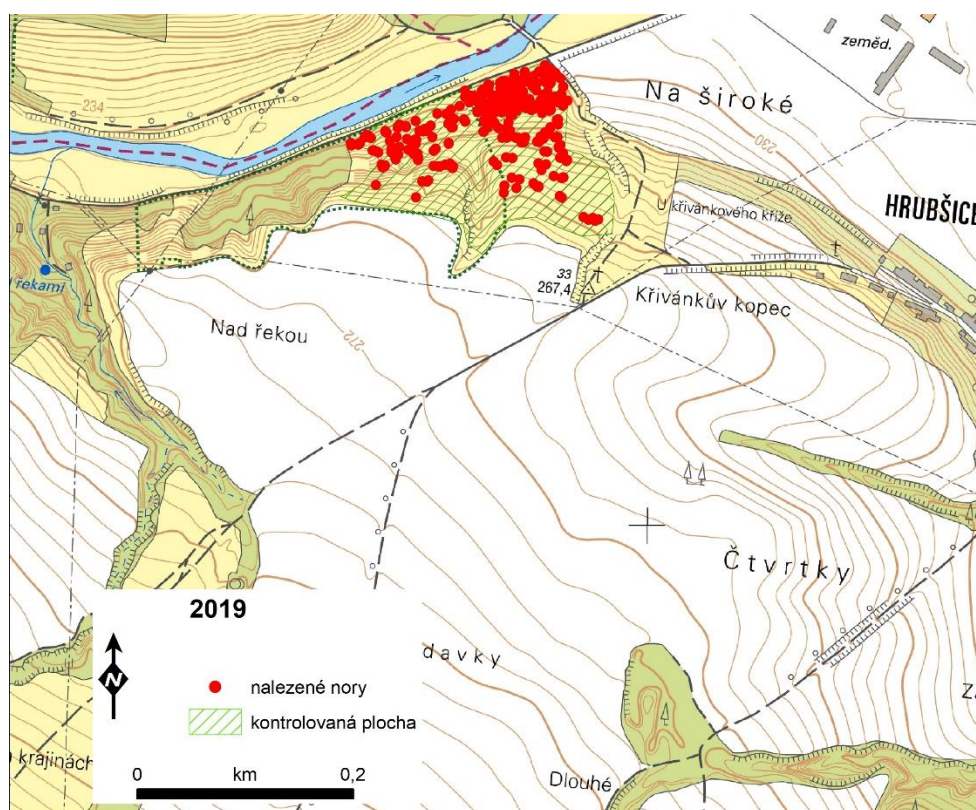
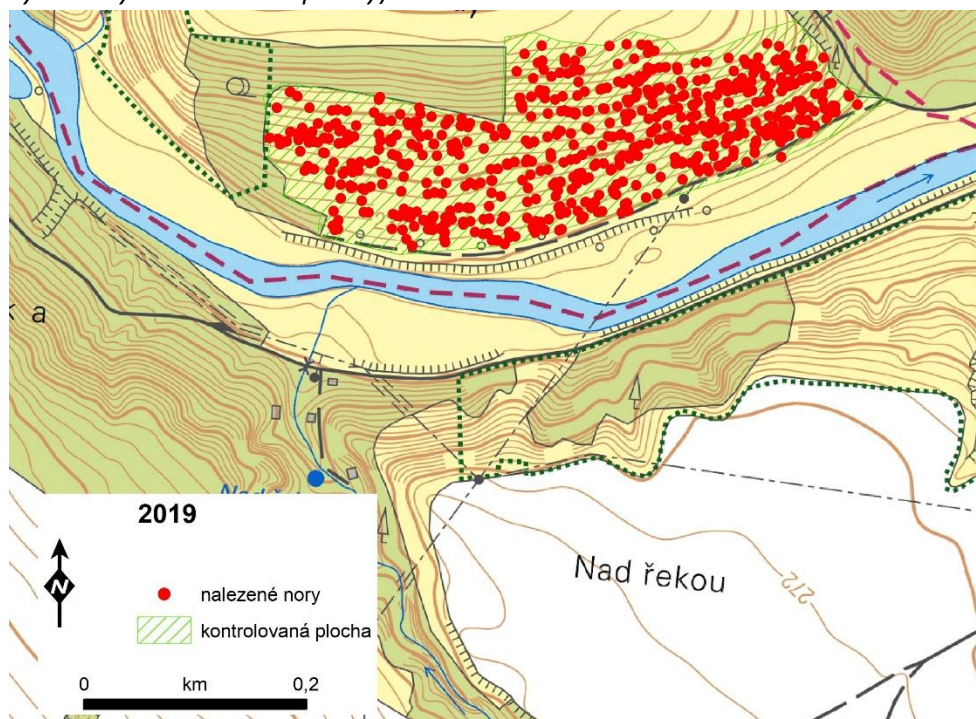
Velké Pavlovice C. Nory syslů v meruňkových sadech

Lokality Biskoupky a PR Nad řekami (k.ú. Biskoupky)

V k.ú. Biskoupky byly kontrolovány dvě plochy – svahy řeky Jihlavy – PR Nad řekami a protější louka. Na severní louce byl počet nor v roce 2019 vyšší než v roce 2018 a i plocha osídlení byla mírně větší. Na ploše NPR bylo množství zaznamenaných nor v roce 2018 a 2019 stejné.

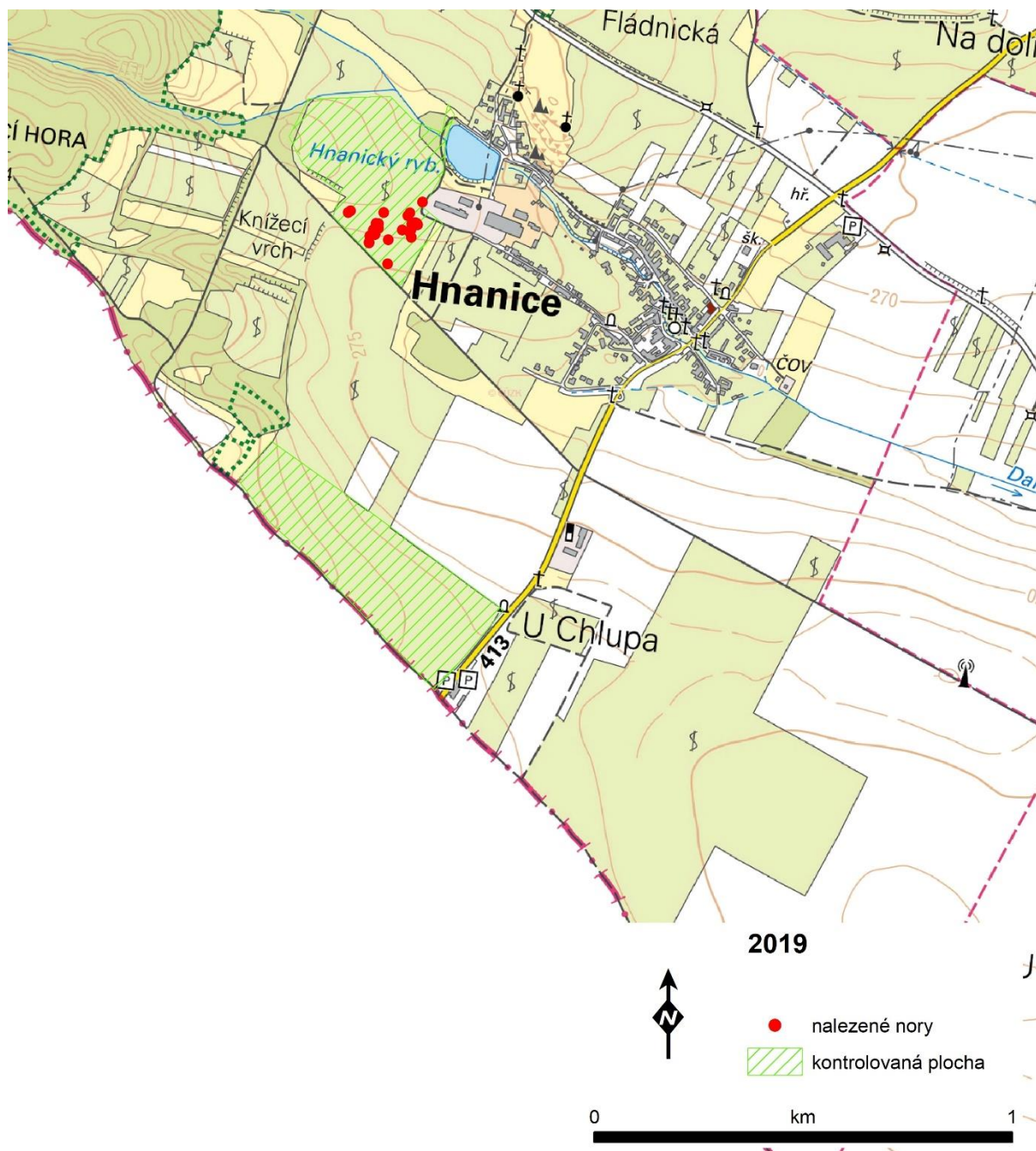
Nory sysla obecného (červené body) východně od obce Biskoupky v roce 2019 (zeleným šrafováním vyznačeny kontrolované plochy)

Hnanice (k.ú. Hnanice)

Kontrolovány byly dvě větší plochy: vinice při západním okraji obce a vinice u státní hranice, namátkově fotbalové hřiště. Na fotbalovém hřišti byla zaznamenána jen jedna nora. Drobná kolonie syslů funguje ve vinicích na konci Sklepni uličky při západním konci obce. U státní hranice nebyli sysli zaznamenáni.

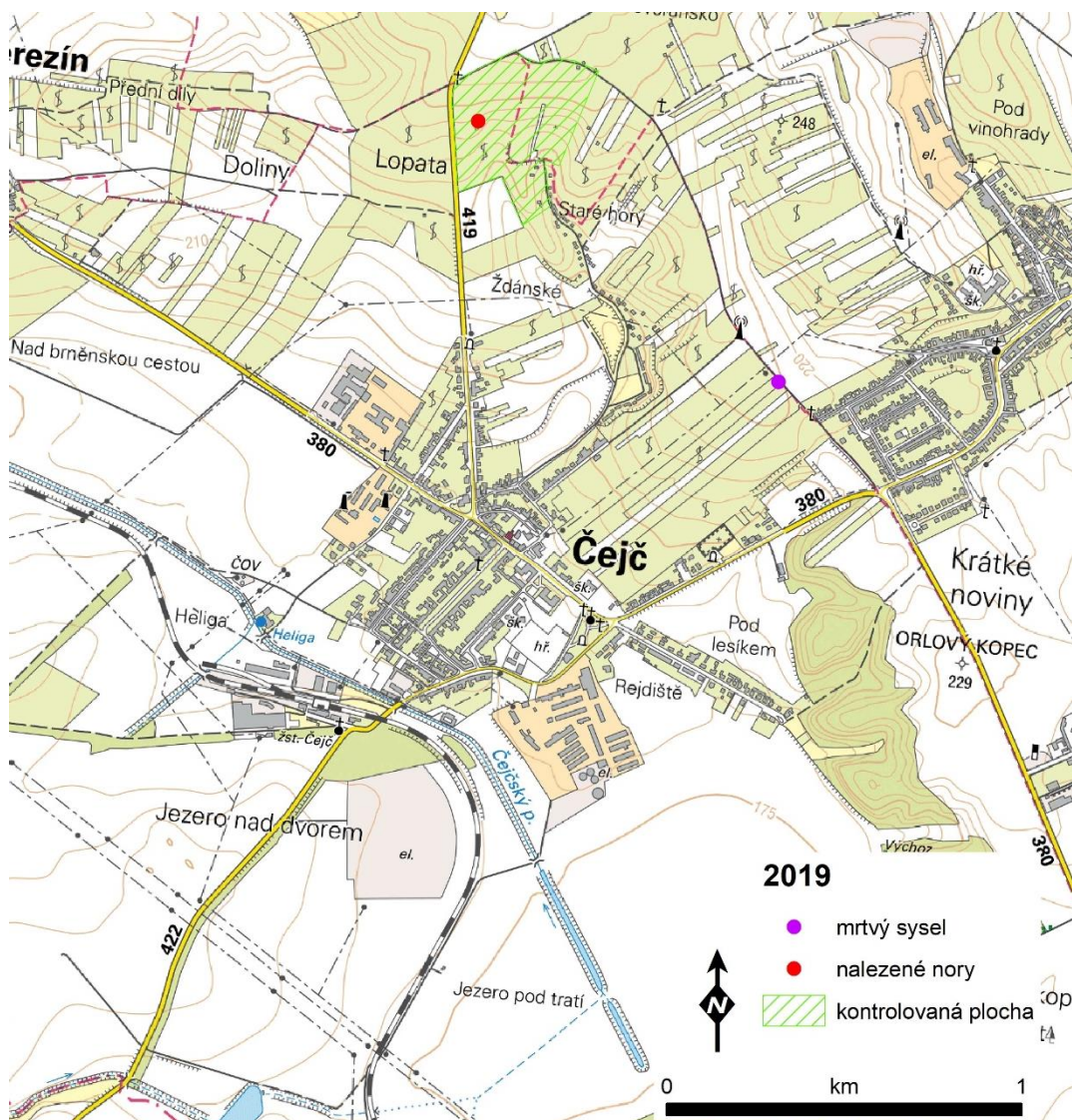
Nory sysla obecného (červené body) v okolí obce Hnanice v roce 2018 (zeleným šrafováním vyznačeny kontrolované plochy).

Čejč (k.ú. Čejč, Terezín u Čejče, Hovorany)

Kontrolovány byly vybrané plochy vinic mezi obcemi. Zaznamenána byla jedna nora. Hlášen byl jeden kadáver na silnici (bez dokladu).

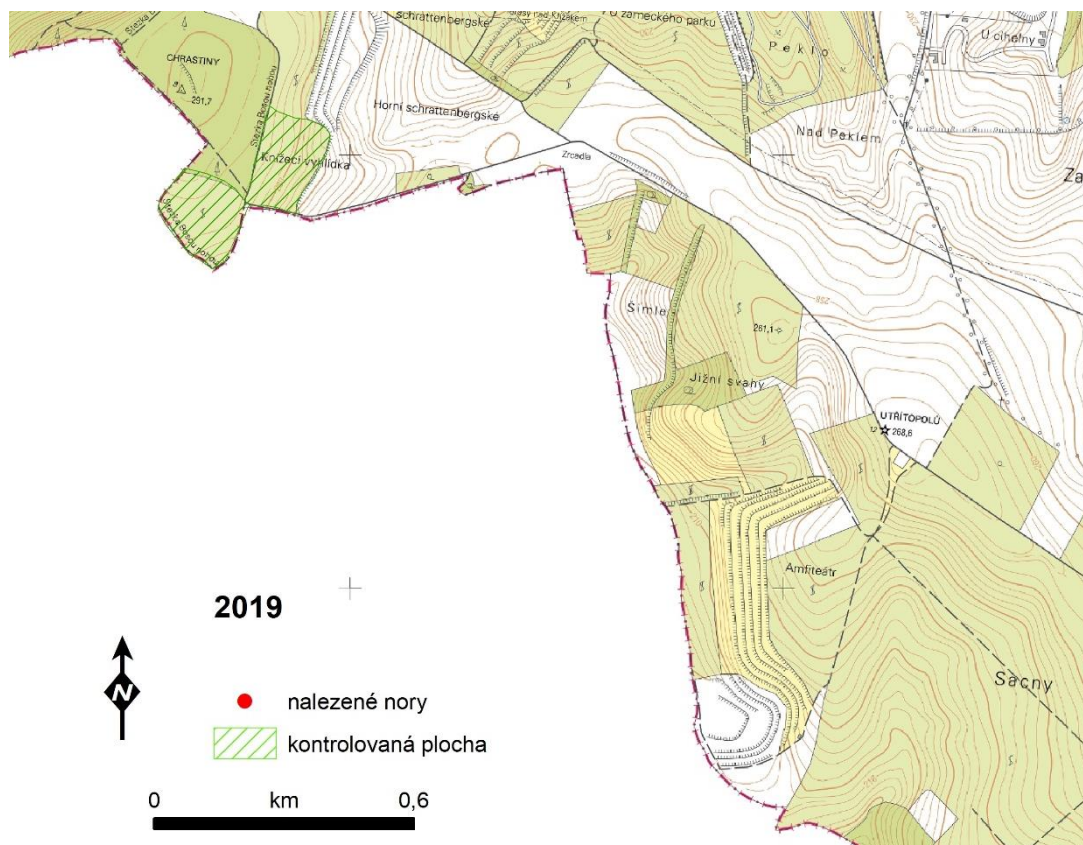
Zaznamenaná nora sysla obecného (červený bod) severně od obce Čejč a úhyn na silnici (fialový bod) v roce 2019 (zeleným šrafováním vyznačeny kontrolované plochy).

Valtice

Ve Valticích byly kontrolovány dvě vinice u státní hranice, kde byl dříve výskyt sýslů zaznamenán. V roce 2019 nebyla na české straně v k.ú. Valtice zaznamenána žádná nora sýsla.

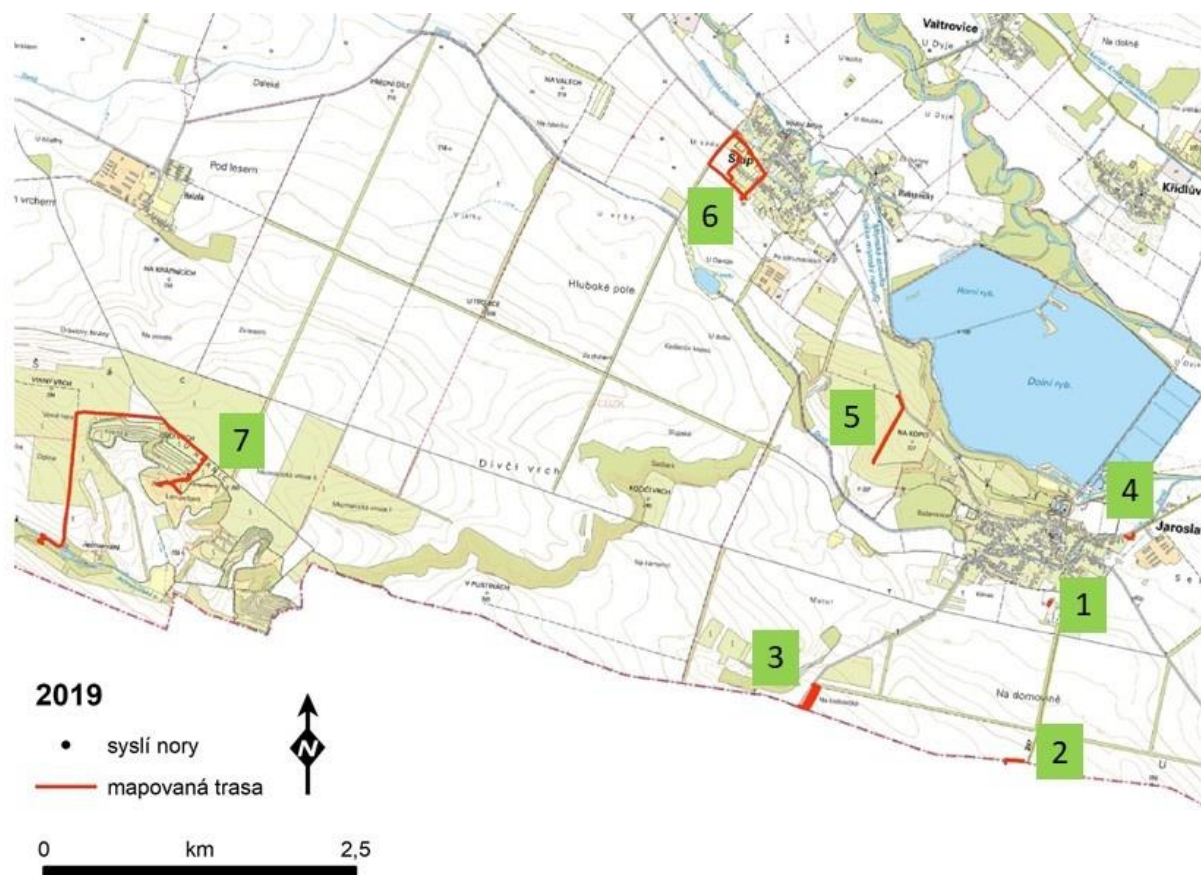
Zeleným šrafováním vyznačena kontrolovaná plocha v k.ú. Valtice.

Jaroslavice

V Jaroslavicích se nachází menší známá kolonie syslů na fotbalovém hřišti (bod 1). Sysli do Jaroslavic čas od času migrují z poza státní hranice od obce Zwingendorf. Z toho důvodu byl v roce 2019 detailně mapován výskyt syslů v k.ú. Jaroslavice, Slup a na lokalitě Ječmeniště. Vybrány byly plochy vhodného prostředí (vinice) a tři plochy byly kontrolovány na základě hlášení veřejnosti (4, 6, 7). Sysli byli objeveni ve dvou vinicích při státní hranici (body 2 a 3) a přilehlé polní cestě, které vede po státní hranici. Jedna vinice byla zmapována (bod 3, níže detailní mapa), u druhé byli sysli pouze pozorováni přes plot (bod 2).

Mapování sysla obecného v okolí obce Jaroslavice v roce 2019.

Zaznamenané body ve vinici u Jaroslavic (červeně kontrolovaná trasa, černě zaznamenané nory)
(detail bodu 3 předchozí mapy)

